

Sygn. akt III AUa 11/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSO del. Andrzej Stasiuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2013 r. w Szczecinie

sprawy G. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu Ł. G. (1)

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 września 2012 r. sygn. akt VII U 2019/12

1. oddala apelację,

2. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Szczecinie na rzecz adwokat E. K. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) powiększoną o kwotę podatku od towaru i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną ubezpieczonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Andrzej Stasiuk SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak

Sygn. akt III AUa 11/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 kwietnia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił małoletniej G. T. prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu Ł. G. (1), bowiem na dzień zgonu nie posiadał on trzyletniego okresu składkowego, jak również zgon nie nastąpił w okresie ubezpieczenia, ani w ciągu 18 miesięcy od dnia jego ustania.

Odwołanie od decyzji złożyła w imieniu małoletniej matka - K. T., która podniosła, że organ rentowy nie uwzględnił pełnego stażu pracy zmarłego za lata 2006 – 2007.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z 26 września 2012 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie G. T.. Sąd ustalił, że Ł. G. (1) ur. (...), zmarł 27 stycznia 2012 roku; 17 czerwca 2008 roku Ł. G. (1) ukończył Gimnazjum dla Dorosłych przy Publicznym Gimnazjum im (...) (...). B. zatrudniony: - od 1 września 2006 roku do 26 marca 2007 roku w Centrum (...) w T. jako pracownik młodociany – ślusarz. W czasie zatrudnienia miał nieusprawiedliwione nieobecności: od 18 do 20 września 2006 roku, 6, 17, 20, 24 i 31 października 2006 roku, od 21 do 22 grudnia 2006 roku, od 2, 3, 9 i 17 stycznia 2007 roku oraz 22 lutego 2007 i usprawiedliwione: od 27 do 28 listopada 2006 roku, od 1 do 6, od 11 do 13 i od 27 do 29 grudnia 2006 roku, a także 8 stycznia 2007 roku;

- od 10 maja do 31 sierpnia 2007 roku w P.P.U.H. (...) J. K.; w tym okresie pracownik nie zachował prawa do wynagrodzenia zgodnie z art. 92 § 1 k. p. przypadającego od 1 stycznia do 31 grudnia 2003 roku;

- od 1 września 2007 roku do 30 czerwca 2008 roku w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowym (...) K. G..

Córka zmarłego G. T. urodziła się(...)roku.

Odwołując się do treści art. 57 ust. 1 i 2, art. 58 oraz art. 65 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, ze zm.) sąd okręgowy uznał, że odwołanie małoletniej nie mogło być uwzględnione, chociaż córka zmarłego zaliczała się do kręgu osób uprawnionych do ubiegania się o rentę rodzinną. Z uwagi na wiek, w chwili śmierci Ł. G. (1) - dla uzyskania prawa do renty - musiałby mieć co najmniej 3-letni okres składkowy i nieskładkowy. Tymczasem na dzień zgonu posiadał udowodniony okres składkowy wynoszący jedynie 1 rok, 9 miesięcy i 15 dni. Organ rentowy prawidłowo nie zaliczył do stażu ubezpieczeniowego dni usprawiedliwionych i nieusprawiedliwionych nieobecności w pracy. Liczba tych dni i tak nie wystarczała do uzyskania wymaganego stażu pracy. Zdaniem sądu pierwszej instancji domaganie się przez odwołującą doliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresu od 1 stycznia do 31 grudnia 2003 roku oparte jest na nieporozumieniu. Powyższy okres jest elementem druku świadectwa pracy a nie wskazaniem, iż zmarły w tym okresie pracował. Ponadto w 2003 roku Ł. G. (1) podlegał obowiązkowi szkolnemu. Odnośnie twierdzenia odwołującej, że zmarły musiał być niezdolny do pracy przed datą śmierci, ponieważ popełnienie samobójstwa świadczy o istniejących problemach natury psychicznej, sąd okręgowy wskazał, że brak możliwości by twierdzenie to pozytywnie zweryfikować. Procesowym obowiązkiem jest zaś udowodnienie przesłanek nabycia prawa. Zdaniem sądu pierwszej instancji datą powstania niezdolności do pracy jest data zgonu. Sąd Okręgowy wskazał, że prawo do renty rodzinnej jest prawem pochodnym wynikającym z uprawnień osoby ubezpieczonej do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, pociąga za sobą również brak uprawnień członków rodziny do renty rodzinnej po ubezpieczonym.

Apelację od wyroku złożyła matka G. T. zarzucając błędną wykładnię oraz uzasadnienie wyroku i wnioskując o zmianę wyroku poprzez przyznanie G. T. prawa do renty rodzinnej. W uzasadnieniu podniosła, że nie zaliczono wszystkich okresów zatrudnienia Ł. G. (1), pomimo przedłożenia stosownych świadectw pracy. Ponadto K. T. nie mogła brać udziału w procesie sądowym, z uwagi na konieczność opieki nad dzieckiem. Sąd Okręgowy nie pouczył jej jakie są niezbędne dokumenty, których brakuje. Zdaniem skarżącej skoro Ł. G. (1) popełnił samobójstwo, był nieporozumiały.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja G. T. nie zasługiwała na uwzględnienie. Wbrew podnoszonym zarzutom fakty ustalone przez sąd pierwszej instancji zostały w całości zaakceptowane przez sąd apelacyjny. Sąd drugiej instancji podzielił także ocenę prawną zaprezentowaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. W doktrynie i orzecznictwie ugruntowanym jest pogląd, że renta rodzinna stanowi pochodną emerytury bądź renty z tytułu niezdolności do pracy zmarłego (m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2000 r., sygn. II UKN 321/99, OSNAPiUS z 2001 r., nr 11, poz. 389 oraz z dnia 24 stycznia 2001 r., sygn. II UKN 122/00, OSNAPiUS z 2002 r., nr 18, poz. 440) ewentualnie pochodną ekspektatywy prawa do świadczenia (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2000 r., sygn. II UKN 720/99, OSNAPiUS z 2002 r., nr 7, poz. 168). Powyższe wynika z faktu, że warunkiem ogólnym powstania prawa do renty rodzinnej

jest określony status żywiciela w chwili śmierci. Status ów wyraża się ustalonym prawem do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, względnie spełnianiem wymogów do uzyskania jednego z tych świadczeń (ekspektatywy prawa). Oznacza to, że niemożność ustalenia prawa zmarłego do świadczenia (np. z powodu braku wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego) wyklucza możliwość przyznania renty rodzinnej.

W okolicznościach sprawy zmarły Ł. G. (1) w chwili śmierci miał ukończone 22 lata, zatem warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego byłby spełniony, gdyby ojciec ubezpieczonej legitymował się co najmniej 3 letnim okresem ubezpieczenia. Tymczasem Ł. G. (1) posiadał udowodniony okres składkowy wynoszący jedynie 1 rok, 9 miesięcy i 15 dni. Przedstawicielka ustawowa małoletniej zarzucał pominięcie bliżej nieokreślonego okresu ubezpieczenia zmarłego, co czyniło ten zarzut niemożliwym do zweryfikowania. Także pełnomocnik ubezpieczonej nie był w stanie wskazać o jaki dokładnie okres miałoby chodzić. Na tę okoliczność nie przedstawiono żadnych dowodów np. w postaci świadectw pracy zmarłego. Tak sformułowany zarzut zatem nie mógł doprowadzić do zmiany prawidłowego ustalenia sądu. Okresy zatrudnienia Ł. G. (1), nawet bez odliczania jego nieobecności zarówno tych nieusprawiedliwionych, jak i usprawiedliwionych, nie pozwalają na ustalenie, że spełniony został wymóg przewidziany w przepisie art. 58 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 65 ust. 1 ustawy rentowej.

Niezależnie od powyższego Ł. G. (1) nie spełnił także warunku, aby niezdolność do pracy nastąpiła w okresie ubezpieczenia, bądź w ciągu 18 miesięcy od dnia jego ustania. Mimo sformułowania zarzutu ubezpieczona nie wniosowała dowodów na okoliczność niezdolności do pracy. Apelująca wyraziła przekonanie, że Ł. G. (1) był niezdolny do pracy, gdyż znajdował się w takim stanie psychicznym, który doprowadził go do samobójstwa. Jednak nie przedstawia żadnych dowodów dotyczących stanu zdrowia zmarłego. W ocenie sądu apelacyjnego niezdolności Ł. G. (1) do pracy była jedynie hipotetyczna a to oznacza, że za datę powstania tej niezdolności uznać należało datę śmierci, 27 stycznia 2012 roku. Niezdolność do pracy powstała zatem z przekroczeniem terminu określonego w art. 57 ust. 2 ustawy rentowej.

Powyższe oznacza, że G. T. nie przysługuje prawo do renty rodzinnej po zmarłym Ł. G. (1), bowiem ojciec ubezpieczonej nie spełniał warunków wymaganych do uzyskania prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy. Apelacja przedstawicielki ustawowej ubezpieczonej podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. ***Ponieważ pełnomocnik ustanowiony dla G. T. z urzędu wniósł o przyznanie od Skarbu Państwa wynagrodzenia za pełnione obowiązki i oświadczył, że poniesione koszty nie zostały przez stronę pokryte, na podstawie § 19 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądono kwotę 120,00 złotych tytułem wynagrodzenia.***